

Становище

от д-р Йордан Атанасов Христосков, професор в Институт за икономически изследвания при БАН

по материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в **Институт за икономически изследвания при БАН** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика по бедност и социална защита.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на секция „Макроикономика“ на Института за икономически изследвания (ИИИ) към БАН (Държавен вестник, бр.44 от 19.05.2023 г.)

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно решение на Научния съвет протокол № 7/12.07.2023 г и Заповед № 369/18.07.2023 г. на Директора на ИИИ при БАН. В обявения конкурс за заемане на академична длъжност “доцент” участва единствено гл. ас. д-р Теодора Маргаритова Пенева от секция „Международна икономика“.

2. Кратка информация за кандидата в конкурса

Гл.ас. д-р Теодора Пенева има много добра и интересна образователна подготовка. Тя притежава 2 образователно-квалификационни степени (ОКС) “бакалавър” (по китаистика в СУ и по китайски език и икономика в Пекиния Университет за езици и култури), както и 2 ОКС „магистър“ - по международна икономика в Пекиния Университет и по управление на институциите за социална работа в СУ „Св. Кл. Охридски“. Докторската ѝ дисертация на тема „Анализ на методите за изследване на енергийната бедност в България“ е защитена също в СУ.

Научната кариера на д-р Теодора Пенева започва от месец март 2018 г. като главен асистент в секция „Публични политики и социални промени“ на Института по философия и социология при БАН. От месец май 2019 г. тя преминава в ИИИ при БАН в секция „Международна икономика“ на длъжност главен асистент. Участвала е в 4 проекта от научно-изследователския план на института. Основните научни интереси на Теодора Пенева са в областта на общата бедност, енергийната бедност, уязвими групи, социални услуги, социална политика и защита.

Д-р Теодора Пенева притежава практически опит като експерт по пазарни анализи и като мениджър в международни енергийни компании. През 2022 г. тя е зам.-председател на националната Комисия по енергийна ефективност и преодоляване на енергийната бедност към Консултативния съвет за Европейската Зелена сделка.

Трябва да се отбележи, че както образователната подготовка на д-р Теодора Пенева, така и изследователската ѝ дейност в ИИИ при БАН, а също и работата ѝ по практико-приложни проекти извън института, изцяло съответстват на темата на обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“.

3. Изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“

Информацията в представената количествена карта показва, че кандидатурата на гл. ас. д-р Теодора Пенева напълно отговаря на Националните минимални изисквания съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложението на този закон. Количествената оценка на д-р Пенева от 538 точки надвишава изискуемия праг от 450 точки. Съответно по група Г (публикации) тя има 258 точки при изисквани 230 точки, по група Д има 130 точки при изисквани 70 точки. Представената информация доказва, че са изпълнени и Допълнителните изисквания на ИИИ при БАН кандидатът да има поне 2 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

4. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

Гл. ас. д-р Теодора Пенева е представила за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ следните публикации: основен хабилитационен научен труд – монография от 174 страници; монография от 111 страници, която не е представена като основен хабилитационен труд; публикувана книга с обем от 250 стандартни страници на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" (тази книга не е обект на оценка); 2 студии, които са публикувани в научно издание, индексирани в SCOPUS (сп. „Икономически изследвания“); две статии и един доклад, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране. Двете студии и един доклад са публикувани на английски език, а останалите публикации са на български език. Седем публикации са индивидуални, а една публикация е в съавторство, като е представен съответния разделителен протокол.

Представените за рецензиране публикации (без книгата, основана на дисертационния труд) са от периода след получаването на ОНС „доктор” и заемането на академичната длъжност „главен асистент“. Те са свързани с темата на конкурса за доцент и напълно покриват наукометричните изисквания за това

Монографичният хабилитационен труд на гл.ас. д-р Теодора Пенева - *Енергийната бедност в България: измерения и фактори*. Издателство на БАН "Проф. Марин Дринов", 2022 (публикация 1 от списъка) се отличава със следните научни достойнства:

- **Актуалност: работата е изключително актуална** от изследователска и от практико-приложна гледна точка. Почти свободният енергиен пазар в България, натоварен с кризисни ситуации, прави непоносими разходите за отопление и други битови нужди за голяма част от семействата. От тук въпросите за енергийната бедност и необходимостта от енергийно подпомагане се не само актуални, но и натоварени с критичен кризисен потенциал.
- **Приложеният научен инструментариум и получените резултати от анализа имат научно-теоретична стойност и практическа приложимост** - използван е широк научен инструментариум: проучване на литературни източници, теоретичен и емпиричен анализ, обработка и анализ на анонимизирани статистически данни от изследването домакинските бюджети на НСИ и други. Статистическият анализ се базира на всички свързани вторични данни за доходи, енергийни цени и потребление. Изследват се тенденциите в развитието на енергийната бедност чрез трите подхода – обективен, субективен и разходен, като в рамките на разходния подход се анализират резултатите от осем индикатора.
- **Ясно изразена научна обективност, професионализъм и добросъвестност.** Независимо че общественото пространство, а и много от научните изследвания, в момента са емоционално и политически пренатоварени с различни оценки за цената на енергийните ресурси и за обхвата и размера на енергийното подпомагане в условията кризи, анализът в монографичния труд се основава само на обективна статистическа информация и научна аргументация.
- **Практическа полезност** – предложена е методика за определяне на официална линия на енергийната бедност в България, както и система от мерки за намаляване на енергийната бедност, базирана на координация на държавно ниво и на надграждане на индивидуално ниво.

3

Хабилитационният монографичен труд на д-р Теодора Пенева представлява един синтез на нейните научни натрупвания и опит в областта на бедността, енергийната бедност и социалната политика. Този труд е израз и доказателство за нейното академично израстване на основата на една целенасочена научна и експертна работа.

Освен в хабилитационния монографичен труд, енергийната бедност е обект на изследване и в по-голямата част от публикациите на д-р Пенева. В тях се предлагат: работещи дефиниции на понятията „енергийна бедност“ и „уязвими групи“ (публикация 3); линия на енергийната бедност (публикации 7 и 8); равнище на енергийна бедност в страната по различни индикатори на разходния подход (публикация 3); основните предизвикателства и

оценки на ефекта от приложение на енергийно ефективни мерки върху енергийната бедност в България (публикация 3, 5 и 7); негативните ефекти на административния механизъм за защита на потребителите на енергия в България върху енергийната бедност (публикация 6).

Вторият монографичен труд на д-р Теодора Пенева “Иновативен модел на патронажната грижа в България“ (под номер 2 от списъка) има следните достойнства: направен е критичен преглед на актуалното състояние на патронажната грижа и обществените трапезарии в България към 2020 г.; установени са достъпността, ефективността и качеството на сега действащата социална услуга в домашна среда „Патронажна грижа“; разработен е иновативен модел за патронажна грижа в България.

Основните достойнства на хабилитационния труд на д-р Теодора Пенева, на представената втора монография, а така също и силните моменти в представените научни студии, статии и доклад се изразяват най-вече в поднасяне на актуални, систематични и всеобхватни знания в тематичните области, обект на обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“.

5. Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Представените в отделна справка научни и научно приложни приноси на гл. ас. д-р Теодора Пенева приемам изцяло като коректно дефинирани и изведени от съдържанието на нейните научни трудове.

Обобщено, научните приноси на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ д-р Теодора Пенева могат да се квалифицират като систематизиране на съществуващите знания и разкриване на тенденции, връзки и проблеми в обявената конкретизирана област на конкурса – обща бедност, енергийна бедност и политика за намаляването ѝ, патронажна грижа. Това обогатяване е постигнато чрез задълбочен теоретичен и емпиричен анализ и умело подбрани методологични подходи, довели до: по-точно дефиниране на основни понятия; предлагане за утвърждаване и развитие на едни сравнително нови области на икономическата теория и практика - модели и показатели за измерване на енергийната бедност, сравнителен анализ на политики, иновативен модел за патронажна грижа.

6. Оценка на личния принос на кандидата

Представеният хабилитационен труд, научните публикации и откритите научни и научно-приложни приноси на гл. ас. Теодора Пенева са нейно лично постижение и продукт на научните ѝ изследвания в съответствие с нормата на научната етика по процедурата, уредена в

Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението на този закон и Правилника за развитие на академичния състав на БАН.

Научното творчество на д-р Теодора Пенева е обект на научно обсъждане и оценка като е ползвано от други учени, работещи в областта на общата бедност, енергийната бедност и патронажната грижа. Представена е информация за 11 цитирания на 6 от нейните публикации, като 4 от цитиранията са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове.

7. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки по представените материали и по кандидатурата на гл. ас. д-р Теодора Пенева в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“.

8. Лични впечатления

Познавам лично д-р Теодора Пенева от съвместната ни работа по проекта на БАН Енергийна стратегия на България (с акцент върху електроенергетиката). Тя е изключително работлив, амбициозен и търсец млад учен с потенциал за много успешна научна кариера.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от кандидата гл. ас. д-р Теодора Пенева **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на този закон и съответния Правилник на БАН. Кандидатът в конкурса **е** представил **значителен** брой (над минималните изисквания) научни трудове. В работите на кандидата има оригинални научни и научно-приложни приноси, които са получили признание сред научната общност у нас и в чужбина. Теоретичните и практико-приложните ѝ разработки са полезни за вземащите решения за намаляване на енергийната бедност и организацията на патронажната грижа. На тази основа давам своята **положителна** оценка и препоръчвам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Научния съвет на ИИИ при БАН за избор на гл. ас. д-р Теодора Маргаритова Пенева на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика по бедност и социална защита. .

5

22.08.2023 г.

Рецензент:

(проф. д-р Йордан Христосков)